

De energie van een Visarend *Pandion haliaetus*

Aaldrik Pot

Een onstuimig besluit zorgde ervoor dat ik nu kantoorpik ben. Maar elk nadeel heeft zijn voordeel. Nu fiets ik geregeld vanuit Norg via De Onlanden naar Groningen. Vanuit het kantoor heb ik het hele voorjaar zicht gehad op de Slechtvalken die succesvol jongen grootbrachten in een nestkast die hoog aan de muur van het Gasuniegebouw is gespijkerd. En in De Onlanden hielden zich in september ten minste drie Visarenden op. Twee soorten roofvogels die zich, immers bosroofvogelaar, normaal gesproken aan mijn zicht onttrekken. Dit stukje gaat over die Visarenden, al is er over de Slechtvalken ook veel leuks te vertellen.

De eerste Visarend in De Onlanden zag ik begin september op weg terug naar huis. Leeg en moegestreden fietste ik over de Roderwolderdijk toen ik in de verte een grote roofvogel, biddend boven het Peizerdiep, zag hangen. Verrekijker. Visarend! Een paar seconden later volgde een duik in het riet. Althans zo leek het. Even later kwam hij met een vis in de poten weer naar boven en zette koers naar een van de spuuglelijke hoogspanningsmasten. Maar hoewel spuuglelijk, ze zijn uitermate geschikt om ergens op een uitstekend stuk staal een vis te verorberen.

Von Humboldt

Toen ik weer op de fiets stapte, merkte ik dat het lome gevoel me had verlaten. Ik had door deze waarneming letterlijk energie getankt. Een gevoel dat zo mooi wordt verwoord in de *Uitvinder van de natuur*, de biografie van Andrea Wulf over Alexander von Humboldt. Von Humboldt liep ruim 200 jaar geleden in Zuid-Amerika op de flanken van de vulkaan Chimborazo, kreeg daar het inzicht dat ‘alles met elkaar verbonden is’ en stroomde ondanks de uitputtende beklimming over van energie.

Zo’n ‘energiemoment’ (nou ja, iets minder groots en meeslepend waarschijnlijk) overviel me aan het eind van de maand opnieuw toen ik in de Eelder- en Peizermaden in een dode boom drie donkere schimmen zag zitten. Aalscholvers, dacht ik in eerste instantie. Maar toen de zon de mistflarden openbrak, bleek een van de vogels een Visarend te zijn. Hij werd vergezeld door een Havik en een Bruine Kiekendief. Dat kon ik met mijn kijker trouwens niet goed zien, maar een camera waarop een 50x zoomlens zit, is dan verrekijk handig en een stuk compacter dan een telescoop. En ook nu weer stroomde de energie binnen.

Maar die hoeveelheid was niets vergeleken met wat me ten deel viel bij het zien van een Visarend tussen die twee waarnemingen in, een vogel die ik een dik uur lang gezelschap hield tijdens zijn maaltijd. Sjoerd, een goede kennis, had me verteld dat voor een van zijn fotonutten elke dag een Visarend prominent kwam tafelen. Hij nodigde me uit om te komen posten. Na een half uurtje turen naar een dode tak streek,

op het moment dat ik natuurlijk net even de andere kant op keek, een Visarend neer met een stevige vis in zijn klauwen. Snel en enigszins overdonderd maakte ik een paar foto's, maar Sjoerd verzekerde me dat ik rustig aan kon doen. 'Hij zit er nog wel even', zei hij met gevoel voor understatement.

Foto 1. Een Visarend zit samen met een Havik en een Bruine Kiekendief in een dode boom in De Onlanden, 26 september 2016 (Foto: Aaldrik Pot). *Osprey, Goshawk and Marsh Harrier share dead tree in De Onlanden, 26 September 2016.*

Jonge vogel

In de tijd die volgde kon ik de arend, die op een meter of twintig rustig zat te eten, goed bekijken. Eerst vielen de lichte zoompjes van de vleugelveren op. En de oranje iris. Jonge vogel, had ik toevallig de week ervoor ergens gelezen. De vis, een brasem als ik het goed heb, bungelde geregeld aan slechts een nagel. De vis werd af en toe herschikt om een nog niet aangeeten deel binnen snavelbereik te brengen. In kleine hapjes werd de brasem omgezet in Visarend.

Hoeveel van deze vissen heeft een Visarend nodig, vroeg ik me af? 300 tot 800 gram per dag, las ik in het boek van Mebs & Schmidt. De prooien die ze vangen, wegen gemiddeld 200 gram. Deze brasem leek minstens 20 cm groot en moet volgens de literatuur zo'n 400 tot 500 gram hebben gewogen. Een stevig maal dus.

Het lijkt alsof een Visarend zo'n brasem zonder al te veel inspanning weet te verschalken. Alsof het *Lopies waark* is, zoals de Groninger bard Ede Staal het zo treffend verwoordde. Maar eerder op de middag zag ik een Visarend (dezelfde wellicht, of een van de andere twee die op dat moment in het gebied verbleven) minstens een uur rondcirkelen boven het water in De Bolmert. De vogel deed een groot aantal vangpogingen (niet geteld) die alle zonder succes waren.

Foto 2. Juveniele Visarend beschermt zijn zojuist gevangen brasem tegen een langsvliegende soortgenoot. De Onlanden, 5 september 2016 (Foto: Aaldrik Pot). *Juvenile Osprey mantles prey when congener passes overhead, De Onlanden, 5 September 2016.*

Zo'n eenmaal gevangen vis is dus een kostbaar goed. Toen er een tweede Visarend overvloog, beschermde de jonge vogel voor de hut zijn prooi dan ook door zijn vleugels als een soort mantel te gebruiken. Daarbij maakte hij duidelijk misbaar naar zijn soortgenoot. Het geluid kwam overeen met dat wat ik van Visarenden ken uit de Müritz als een soortgenoot of andere roofvogel te dicht in de buurt van het nest komt. Na een uur vloog de arend weg met de half opgepeuzelde vis in zijn klauwen. Zo lang zijn ze er dus mee bezig... In de voorliggende tijd was er op zich niet veel gebeurd. Ik had zitten kijken naar een fenomenale roofvogel die van een vis had gegeten. Nou ja, eten. Het was meer plukken. Visarenden zijn wat mij betreft de voorlopers van de slow food-beweging met pulled brasem als lievelingskostje.

Wat een feest om naar te kijken. Ik had weer genoeg energie opgedaan voor twee weken bureaукluiven.

Literatuur

Emmerink W.A.M van 2008. Kennisdocument Brasem. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.
 Mebs T. & Schmidt D. 2006. Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en Voor-Azië. Tirion, Baarn.

Adres: Tortelstraat 4, 9331 KJ Norg, aaldrikpot@gmail.com